

Факултет Природни науки и образование

Компетентностна характеристика

на

Специалност: **Лингводидактика в началното училище (английски език)**

Професионално направление: **1.2 Педагогика**

Област на ВО: **1. Педагогически науки**

ОКС „Магистър“

Професионална квалификация: **начален учител по английски език**

Срок на обучение: 3 години (5 семестъра)

Форма на обучение: редовна / задочна

I. ПРОФИЛ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

• АКТУАЛНОСТ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Владеенето на чужди езици е от първостепенна важност в съвременните условия на интензивни интеграционни процеси, протичащи във всички сфери на социалния, икономическия и културен живот в Европа и света. Новите реалности, в които живеем, изискват младите хора в България да притежават знания и умения и компетенции, чрез които да могат да се развиват самостоятелно, да общуват успешно в мултикултурна среда и да участват активно в съвместни проекти с представители на други култури и езикови общности. Именно това е причината изучаването на поне един чужд език да започне още в начална училищна възраст. Според данните, публикувани в изследването *Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition*¹, през 2014 година 83,8 % от всички ученици в начален етап в Европейския съюз изучават поне един чужд език, като английският език се явява най-предпочитаният за изучаване чужд език на Стария континент.

Поставянето на акцент върху многоезичието в европейската образователна политика и в приоритетите, включени в „Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030)”², е пряко свързано с ключовата роля, която имат чуждоезиковите умения по отношение пригодността за заетост на европейските граждани, тяхното успешно интегриране в съвременните многопластови и мултикултурни общества и възможностите им за участие в образователна или професионална мобилност.

С оглед на това обучението на висококвалифицирани учители по чужди езици (и в частност на начални учители по английски език) е особено актуално.

• ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Основна цел на обучението е да се подготвят начални учители по английски език, които притежават необходимите знания, умения и компетенции за осигуряването на качествен процес на ранно чуждоезиково обучение.

Специфичните цели на обучението включват получаване на солидна чуждоезикова подготовка и специализирана професионална подготовка в областта на лингвистиката, методиката на чуждоезиковото и литературното обучение в началното училище, културознанието и приложението на дигиталните технологии в обучението по английски език на ученици в начална училищна възраст.

¹ *Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition*. (2017). European Commission - <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/73ac5ebd-473e-11e7-aea8-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

² Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030), < <https://www.mon.bg/bg/143> > [Актуална към 24.03.2021 г.]

• **ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА УЧЕБНИЯ ПЛАН**

Обучението по специалността е съобразено с Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“ от 11.11.2016 г. и Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

○ **Основни структурни характеристики на учебния план**

Магистърската програма е построена върху конфигурация на учебни курсове, които осигуряват фундаменталната и специализираната подготовка на бъдещите учители по английски език в началния етап на основната образователна степен, като едновременно с това са включени и педагогически и психологически дисциплини. Тези учебни курсове, заедно с факултативните дисциплини, които предоставят допълнителна възможност за разширяване на професионалните знания и умения на студентите, са разпределени в три семестъра.

Обучението по специалността е с продължителност от 5 (пет семестъра), като общият брой кредити за целия курс на обучение е 130 ECTS кредита.

○ **Съдържателни параметри на учебния план**

Учебните курсове са разпределени по следния начин:

- **задължителни учебни дисциплини** – *Фонетика и лексикология на английския език, Морфология и синтаксис на английския език, Методика на ранното чуждоезиково обучение, Странознание на Великобритания и САЩ, Английска и американска детска литература, Методика на межкултурното обучение в началното училище, Интерактивни и мултимедийни технологии в обучението по английски език в началното училище, Практически английски език II част* и др. Към задължителните учебни дисциплини през първите два семестъра от обучението си студентите изучават и педагогически и психологически дисциплини като: *Дидактика, Педагогическа психология, Теория на образованието, Възрастова психология, Основи на работата с деца в неравностойно положение* и др., както и дисциплината *Информационни и комуникационни технологии и работа в дигитална среда*.
- **избираеми учебни дисциплини** – *Методология и методи на научните изследвания, Мениджмънт на образователни проекти, Педагогическа реторика, Диагностика при ранното чуждоезиково обучение*.

Към избираемите дисциплини в първия семестър от обучението са включени *Практически английски език – I част (A1 или A2)* и *Практически*

английски език – I част (B1 или B2), тъй като входното ниво на знания на студентите по английски език може да бъде различно. С цел изравняване на знанията, уменията и компетенциите на студентите по отношение на чуждия език, в учебния план е предвидено изучаването през първия семестър на дисциплината „Английски език“ като факултативна.

В края на обучението си по магистърската програма студентите следва да достигнат ниво на владееене на чуждия език B2, съгласно нивата, посочени в *Общата европейска езикова рамка*³.

Профилираната подготовка се осигурява от включените в учебния план дисциплини: *Хоспитиране, Текуща педагогическа практика* и *Стажантска педагогическа практика*,

В учебния план са включени и **факултативни дисциплини**, които дават възможност за надграждане на компетенциите на студентите, свързани със спецификата на професионалната им квалификация.

○ **Методологически и технологични аспекти**

Методологическите аспекти на обучението съответстват на спецификата на съдържанието на учебните курсове и на вида на учебните занятия по съответната дисциплина (лекции, семинарни или практически упражнения). Прилагат се съвременните принципи на обучение, свързани с *педагогиката на уменията, необходими за успешно професионално и личностно развитие през XXI век* (т.нар. 21st century skills or the 4Cs), които се основават на развитието на следните компоненти умения: критическо мислене, сътрудничество и работа в екип, общуване (вкл. и с представители на други култури) и творчество. Поставя подчертан акцент върху интегрирането на подхода на структурализма, активното учене и обърнатата класна стая, които дават възможност за развитието на посочените компоненти умения. Активно се използват и средствата на съвременните информационни и комуникационни технологии (ИКТ), както в учебния процес, така и при задачите за самостоятелна работа, които следва да бъдат изпълнени от студентите.

Оценяването на знанията, уменията и компетенциите на студентите по съответните дисциплини се извършва въз основа на предвидените в учебния план форми за оценяване на знанията по отделните дисциплини – изпит, текуща оценка или кололквиум. Начинът на оценяване на знанията и предвидената форма (напр. контролна работа, тест, писмен изпит) са посочени в учебните програми, изготвени за всяка една дисциплина в учебния план.

³ <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/level-descriptions>
Актуална към 14.05.2021 г.]

• ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ

Професионалното предназначение на магистъра по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* да планира, организира и провежда обучение по английски език (вкл. и да оценява знанията, уменията и компетенциите на учениците) в началния етап на основната образователна степен в съответствие със спецификата на: държавните образователни стандарти по английски език, педагогическите, психологическите и частно-дидактическите принципи на ранното чуждоезиково обучение.

Магистрите, завършили програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)*, имат следните възможности за професионална реализация: като учители по чужд език в началния етап на основното образование, учители-възпитатели и педагози. Те могат да работят като учители по английски език на деца от първи до четвърти клас в държавни и частни училища, в частни езикови школи и във всички видове институции, които предлагат ранно чуждоезиково обучение.

II. КОМПЕТЕНТНОСТЕН ПРОФИЛ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Компетентностният профил на специалността е изграден въз основа на спецификата на обучението на студентите в професионално направление 1.2 *Педагогика*, като съчетава в себе си дескрипторите на:

- *Европейската квалификационна рамка (ЕКР)* за резултатите от ученето за Ниво 7⁴;
- *Националната квалификационна рамка на РБългария (НКР)* за ниво Ниво 7;
- *Рамката за дигитална компетентност (DigComp2.0)*.

Едновременно с това компетентностната характеристика на специалност *Лингводидактика в началното училище (английски език)* е изградена и върху *ключовите умения за ученето през целия живот*⁵, дефинирани от Европейската комисия, които включват знания, умения и компетенции, необходими за личностно развитие, пригодност за работа, социална интеграция и активна гражданска позиция в локален, регионален, национален и глобален контекст.

Компонентите на компетентностната характеристика включват:

- **знания** – основни и фактологически;

⁴ Ниво 7 – Магистър след „професионален бакалавър по..“ от същото професионално направление (120 кредита по ECTS); Магистър след бакалавър по същата специалност (60 кредита по ECTS); Магистър след бакалавър по друга специалност (120 кредита по ECTS)

⁵ European Union. *Key Competences for Lifelong Learning*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>>

- **умения** – познавателни (включват използването на логическо, критическо, интуитивно и творческо мислене) и практически (включват сръчност и използване на методи, материали, уреди и инструменти);
- **компетентности**;
- **отношения**.

Компонент 1: ЗНАНИЯ

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- притежава широк спектър от теоретични и практически знания, специализирани в областта на педагогиката, психологията, които надграждат достигнатото в предходния етап на обучение;
- притежава високо специализирани знания за структурните нива на английския език, методиката на ранното чуждоезиково обучение, спецификата на езиково усвояване при изучаването на чужд (английски език) в началния етап на основната образователна степен, приложението на ИКТ технологиите в учебното занятие по езика-цел, които използва при планирането и реализирането на научноизследователска дейност и като основа за оригинално и критическо мислене по проблеми, свързани с обучението по английски език в начална училищна възраст.
- демонстрира критично осъзнаване на знанията в областта на частните методики, свързани с преподаването на английски език при ранното чуждоезиково обучение, езиковедските и литературоведските англоезични дисциплини, както и дигиталната педагогика, които проявява в своята проявява професионално-рефлексивна, научноизследователска и преподавателска дейност.

Компонент 2: УМЕНИЯ

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- владее богат набор от практически и познавателни умения и подходи, необходими за разбирането на абстрактни проблеми и разработването на творчески решения при ранното чуждоезиково обучение;
- притежава специализирани умения за решаване на проблеми при планирането и реализирането на научни изследвания, свързани с методически аспекти на обучението по английски език на ученици в начална училищна възраст и езиковедски изследвания, свързани със спецификата на английския език;
- проявява гъвкавост, като развива нови умения в отговор на новопоявили се знания или практиквив областта на чуждоезиковата дидактика;

- проявява инициативност в работата си и в ученето в условията на динамично променящия се пазар на труда (вкл. и по отношение на своята професионална квалификация).

Компонент 3: КОМПЕТЕНТНОСТИ

➤ Грамотност

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- владее свободно английски език, като притежава умения за устно и писмено общуване в различни комуникативни ситуации;
- различава и използва различни източници на информация;
- притежава умения за откриване, събиране и обработване на информация от различни източници;
- мисли критично, като разглежда поставените въпроси от различни гледните точки;
- формулира информирана оценка въз основа на критическо осмисляне на информацията по поставените проблеми.

➤ Мултилингвална компетентност

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- притежава знания по отношение на лексиката, граматично-функционалните категории на английския език;
- познава общественото устройство и културната специфика на представителите на езиковата общност, чиито език студентът усвоява като чужд;
- разбира смисъла и да извлича подробности от жанрово различни текстове на чуждия език (вкл. и от текстове на специализиран чужд език);
- ползва съзнателно сравнително широк кръг от стратегии при слушане и четене с разбиране на текстове на чуждия език;
- притежава умения за инициране, поддържане и приключване на разговор с различни събеседници и на различни теми;
- създава различни в жанрово отношение текстове на чуждия език, вкл. и по специализирани теми с оглед на професионалното направление.

➤ Математическа компетентност и компетентности в наука, технологии и инженерство

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- разчита статистически данни, графики, таблици и др., които да използва при обучението си или при разработването на научни изследвания и/или публикации;

- прилага изследователски подход при решаването на поставените задачи, чрез планирането и провеждането на научен експеримент;

➤ **Дигитална компетентност**

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- познава и спазва правните и етични норми при използването на дигитални технологии в учебния процес, при самоподготовка и при общуване със студенти и преподаватели;

- познава функциите и умее да работи с различни устройства и софтуер с цел общуване с другите студенти и с преподаватели по време на обучението, при самостоятелната си подготовка за учебните занятия и при реализирането на научноизследователска дейност в дигитална среда (вкл. и разработване на научни публикации под ръководството на преподавател);

- умее да използва съвременните дигитални технологии в обучението по английски език в начална училищна степен (напр. при създаване на учебни материали или редактиране на съществуващи такива; осъществяване на подбор на учебни дейности, подходящи за развитието на комуникативните умения на учениците в дигитална среда; ефективно приложение на дигитални средства за оценяване на чуждоезиковите знания и умения на учениците и др.)

➤ **Лични и социални компетентности и компетентност за учене**

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- притежава умения за задълбочено оценяване на собствените си знания, умения и компетенции, вкл. и да идентифицира потребностите си от нови знания, умения и компетенции;

- демонстрира висока степен на самостоятелност при вземането на решения;

- прилага разнообразни методи и техники при осмисляне и усвояване на сложно учебно съдържание (вкл. и с интердисциплинарен характер);

- притежава умения за ефективна работа в екип (вкл. и с представители на други култури);

- демонстрира толерантност, проявява емпатия и приема гледни точки, различни от неговата и уважава културните различия.

➤ **Граждански компетентности**

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- познава общите европейски ценности и основните човешки права;
- може да посочи и познава основни събития и исторически личности от националната, европейската и световната история;
- умее да участва ефективно в общественополезни инициативи (напр. във връзка с устойчивото развитие на обществото на местно, регионално, национално и международно ниво);
- демонстрира умения за критически прочит на информацията, поднесена от различни медии;

➤ **Познания за (собствената и други) култури и комуникативна компетентност**

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- притежава разбиране за културата като сбор от артефакти (продукти на човешката дейност), вярвания и ценностни системи, поведение;
- познава местните, националните, европейските и други култури по света (вкл. техните езици, културно наследство, традиции, артефакти);
- притежава критична културна осъзнатост, която включва оценяване на различни гледни точки, практики и продукти в собствената и чуждата култура;
- умее да общува успешно (вкл. и с представители на други култури);

➤ **Предприемаческа компетентност**

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- познава икономическите и социалните възможности и предизвикателства пред работодателите, бизнеса и обществото в национален и международен аспект;
- познава и използва разнообразни подходи при планирането на проекти, управлението на процеси и ресурси, като проявява творческо и стратегическо мислене;

➤ **Професионални компетентности**

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- демонстрира способности за адекватно поведение и взаимодействие в професионална среда;

- умее да инициира промени, да управлява процеси и екипи (вкл. в сравнително непозната среда и в условията на динамично променяща се образователна среда);
 - притежава умения и стратегии за учене през целия живот;
 - умее да планира, организира и реализира педагогически и социално-педагогически изследвания в областта на ранното чуждоезиково обучение и да въвежда резултатите от изследователската си работа в практиката;
 - притежава умения и стратегии за мултиплициране на усвоените знания и педагогически умения в областта на чуждоезиковото обучение на работното си място.
 - умее да планира, реализира и осъществява мониторинг на различни образователни проекти.

➤ **Отговорност и самостоятелност**

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- проявява творчество, новаторство и умения на лидер при управлението на екипи (вкл. и при ръководене на различни образователни проекти);
- поема отговорност при решаването на конкретни проблеми, свързани с педагогическото взаимодействие с учениците, работата с родителите и семейната общност, реализирането на възпитателна работа или административното управление на образователните дейности.

Компонент 4: ОТНОШЕНИЯ

Магистърът по програмата *Лингводидактика в началното училище (английски език)* следва да:

- притежава отвореност към иновациите и техническия прогрес;
- демонстрира положително отношение към провеждането на критичен и конструктивен диалог;
- цени културното многообразие, интерес и любопитство към различните езици и общуването с представители на различни култури;